SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:257

av Cecilia Engström (KD)

Möjlighet att spärra kreditupplysning och kreditgivning

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lagreglerad möjlighet för privatpersoner att frivilligt spärra ny kreditgivning och kreditupplysning i eget namn under en valfri period, med möjlighet att häva spärren genom en säker digital identifiering, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Identitetsbedrägerier och obehörig kreditgivning kan få stora konsekvenser för den som drabbas. En person kan exempelvis få lån, abonnemang eller andra krediter tecknade i sitt namn utan att själv ha gjort något. Ofta upptäcks problemet först när kreditupplysningen redan har tagits eller när den första fakturan eller påminnelsen kommer.

Dagens möjligheter att skydda sig är begränsade. En person som misstänker att den blivit utsatt för bedrägeri kan få en spärr hos kreditupplysningsföretag, men systemet är framför allt utformat för situationer där något redan har inträffat. Det saknas en generell möjlighet för den som vill förebygga risken att frivilligt säga: ”Jag behöver inte kunna ta nya krediter just nu – spärra därför kreditgivning i mitt namn.”

Det borde vara möjligt.

Den som inte planerar att ta ett lån, handla på kredit eller teckna ett abonnemang med kreditinslag har normalt inget behov av att nya krediter ska kunna beviljas i den egna identiteten. Samtidigt kan en frivillig spärr vara ett enkelt sätt att minska risken för att någon annan använder personens identitet för att ta krediter.

Regeringen har under senare år vidtagit flera åtgärder för att stärka skyddet mot identitetsmissbruk och kreditbedrägerier. Bland annat har en utredning tillsatts om stärkta identitetskontroller. Den nya konsumentkreditlagen innebär dessutom skärpta krav på kreditprövning och syftar bland annat till att motverka riskfylld kreditgivning och överskuldsättning.

Dessa åtgärder är viktiga, men de stärker främst kontrollen från myndigheter och kreditgivare. Det behövs också ett starkare konsumentskydd där den enskilde själv får möjlighet att förebygga kreditbedrägerier.

En sådan spärr bör vara enkel att aktivera och avaktivera genom säker elektronisk identifiering. Den bör kunna gälla under en valfri period och omfatta nya krediter och kreditköp. När spärren är aktiv ska kreditgivaren vara skyldig att kontrollera om en spärr finns innan en ny kredit får beviljas. Det bör samtidigt finnas tydliga undantag och regler för hur spärren hanteras så att systemet inte skapar problem för befintliga lån eller andra redan ingångna avtal.

Förslaget handlar inte om att begränsa människors rätt att låna pengar. Den som behöver en kredit ska kunna ta en kredit på vanligt sätt. Det handlar om att ge människor möjlighet att själva välja en högre skyddsnivå under perioder då de inte behöver ny kredit.

Det är särskilt värdefullt för personer som tidigare utsatts för identitetsbedrägerier, men även för den som vill minska risken för framtida bedrägerier. Ett sådant system skulle också kunna vara ett verktyg i arbetet mot överskuldsättning, eftersom den som själv vill sätta en tillfällig spärr mot nya krediter får möjlighet att göra det.

Kristdemokraterna vill stärka den enskildes möjlighet att ta ansvar för sin ekonomi och samtidigt skydda sig mot brott. Konsumentskyddet bör inte enbart bygga på att staten och kreditgivarna kontrollerar den som ansöker om kredit. Den enskilde bör också få ett enkelt och effektivt verktyg för att säga nej till nya krediter.

Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att införa en lagreglerad möjlighet till frivillig kreditspärr för privatpersoner.

Cecilia Engström (KD)